

rejajmo rastlinoslovcev, pri živalstvu pa se varujmo, da se njih čista duša ne umaže.

Kako se pa majhnim otrokom more dopovedati, kar je prav, kar ni prav?

Pri otrocih, katere začénjamo podučevati, zbuja se tudi pamet. Prihitimo jim na pomoč, pomagajmo jim, da se pamet poprej hitreje razvija.

Pripovedujmo otrokom djanje in nehanje otrok ali drugih ljudi, potem naj pa presoajajo, ali so ti ali uni, prav ali napačno ravnali, ali so dobro ali hudo delali. V zgled pa stavimo tako djanje, katero že natorna postava prepoveduje. Bolje pa je jemati zgledov takih, v katerih se verši djanje prepovedano n. pr. otrok je otroka, kateri mu ni storil nič žalega, poškodoval, ali mu kaj vzel.

Iz posamesnih slučajev izpeljajmo potem splošno zapoved: Ne delaj bližnjemu krivice; kar nočeš, da bi tebi drugi storili, to tudi ti njim ne stori!

Pripovedujmo tudi otrokom lepa djanja. Z veseljem bodo svojo sodbo izrekli; zanimalo jih bode to in zbuvalo нравno čutstvo.

Še bolj se zbuja to čutstvo, kedar zadeva lastno djanje otrok. Povejmo jim večkrat in razločno, da naj ne storé nikdar kaj tacega, česar bi se imeli sramovati ali bati se koga. Razložimo to bolj na tanko! Ako n. p. rečem otroku: Danes si kruh jedel; ali se bo še zavoljo tega sramoval ali bal? Gotovo ne, to ni bilo nič napačnega. Ako mu pa rečem: Danes si se zlagal; nisi staršev vbogal, takrat se boš sramoval; notranji glas ti pové, da to ni bilo prav.

Tako n. p. bo učenik ravnal, da zbuja pri otrocih pamet in нравni čut; prilika zato se mu ponuja posebno pri razlaganji beril. (II. berilo 77. vaja. „Vest“.)

U č i l a.

Šolska doba sedanjega časa ima na čelu klic: napredek (Fortschritt), a kaj pospešuje pravi napredek, to prevdarja le malokteri. Nekteri misli, da šola napreduje toliko bolj, kolikor več ima učil ali šolskih pomočkov. Učila so pri šolskem poduku zelo koristna, včasih tudi neogibno potrebna; toda po tem, da ima kaka šola mnogo učil, ne more se še soditi o njenem napredku.

Bili smo v šoli, kjer so bile vse stene preprežene s podobami, z zemljevidi, z računicami i. t. d., toda ravno tū pa je bilo polovico učencev brez šolskih knjig in pri pisanji jih je komaj tretjina pisala,

imeli niso naj potrebnih učil, t. j. učnih knjig in pisnih knjižic, in naj večji učenci, ki so sicer po zemljevidu vedeli kazati vse domače in tuje dežele in so tudi iz živalstva kaj pripovedovali, niso o tem znali zapisati naj manjšega golega stavka. Vprašamo: ali ta šola napreduje, akoravno ima vsakoverstnih učilnih pomočkov? Vsak, ki hrepeni po raznih učilnih pomočkih, naj bi pomislil, da se učila delé v tri verste in (sicer, 1) so taka, koja mora imeti vsaki posamesni učenec, 2) so taka, koja se rabijo pri poočitovanji posamnih nauk in 3) so taka, koja mora imeti učitelj sam, da se za vpešno podučevanje pripravlja.

Lahko se tedaj določi, koja učila iz med teh so naj potrebniša, in brez kterih nobena šola ne more shajati, ako hoče napredovati.

Jezikov uk v začetnici.

Spol slovenskih samostalnikov naj se učencem kaže v mnogih zgledih in sicer v takih, da učenci sami po svojem okusu razsojajo, ali je tako in tako prav. Naj navadnije vodilo za spol veljá; moškega spola so vsa imena, ki se dajo zamenjati z „on“ in se jim more dodajati besedica „tist“, n. pr. učenec piše = on piše = tist učenec piše; deček poje = on poje = tist deček poje; prijatelj ti pomaga = on ti pomaga = tist ti pomaga; pes je zvesta žival = on varuje hiše . . .

Napiši 10 osebnih, 10 živalskih, 10 rastlinskih in 10 rečnih imen moškega spola!

Najtej več moških samostalnikov, ki se končavajo na soglasnik!

Kteri iz med teh so imena živečih, kteri neživih stvari?

Razdeli te-le samostalnike v imena živečih od neživih: molj, strijc, pav, sod, sir, rak, slap, sever, kovač, posel, drozeg, sosed, oreh, komar, mehur, pezdí, las, sin, tat, voz, mož, zob, klas, grad, trak, volk, vol, bič, kos, konj, kozel, oven, štor, lonec, lan, mlin, slepec, bob, noht, maček, most, bezeg, mladeneč, sveder, kamen, zid, panj, kos, nos, pes, pas!

Ktera besedica se stavi namesti „riba“ (on ali ona)?

Riba žíví v vodi = ona ne žíví brez vode.

Ženskega spola so vsa imena, ki se dajo zamenjati z „ona“ in se jim more dodajati besedica „tista“, n. pr.: krava se pase = ona se pase = tista se pase; sestra šíva = ona šíva = tista šíva.

Imena ženskega spola so n. pr.: roka, noga, miza, hiša, knjiga, senca, senica, pila, ovca, žaba, gos, jed, klop, kost, laž, luč, mast, ost, posterv, pamet, past, ped, pesem, pest, piščal, reč, skerb, smet, božjast, obist, modrost, čeljust, bolezen, ljubezen, prikazen, vest, vez, zel, zibel, zver, žerd, žival, miš, praprot. — Ktera teh imen končavajo se na *a, ast, est, ost, ust, azen, ezen, ev!*